

FROLAND KOMMUNE

Rådmannen

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref: 01.12.2004 -04/1994
Vår ref: 04/1330-0

Arkivkode
S10

Saksbehandler :
Jens Kr. Morken Tlf. 37235512

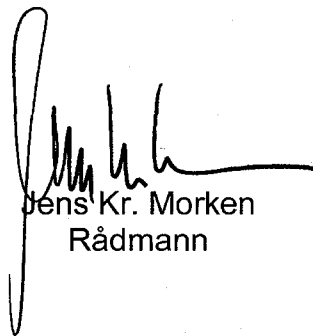
Dato:
11.02.2005

NOU 2004:26 HJEMFALL - HØRING

Froland kommunestyre uttalte seg i møte den 10. februar i år om ovennevnte offentlige utredning.

Høringsuttalelsen vedlegges.

Med vennlig hilsen

Jens Kr. Morken
Rådmann

Kopi m/vedlegg:

Kommunenes Sentralforbund, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
LVK, Postboks 471 Sentrum, 0105 Oslo

Dato
14.12.2004Referanse
04/1330Vår saksbehandler
Jens Kr. Morken, tlf 37235512**Saksgang:**

Saksnr	Utvalg	Møtedato
05/8	Kommunestyret	10.02.2005

HJEMFALL NOU 2004:26 - HØRING**Rådmannens forslag til vedtak:**

Froland kommune slutter seg til mindretallet Felix, Lund og Nordlunds særmerknader i utredningen idet kommunestyret bemerker:

1. Det bør være en overordnet målsetting å sikre offentlig styring og kontroll med vannkraftsektoren, innenfor markedsmessige rammer og i tråd med Hjemfallsutvalgets hovedmandat om å sikre "langsiktig nasjonal hendelfrihet, styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene. Det synes ikke som om flertallet har tatt inn over seg at det saken dreier seg om er eierskapet til landets viktigste naturressurs – vassdragene og til landets viktigste infrastruktur – energiproduksjonen.
2. Flertallets forslag vil bety at dagens kommunale og fylkeskommunale eiere vil få sine nå evigvarende konsesjoner omgjort til tidsbegrensede og med derpå følgende hjemfall til staten av hovedtyngden av verdiene. Det foreslås ingen virkemidler som kan stimulere til kommunalt og regionalt eierskap. Det ytes heller ikke en rettmessig kompensasjon for det tap de lider på hjemfallstidspunktet.
3. Bare de offentlige eiere som raskt selger sine kraftanlegg kan høste en økonomisk fordel, og denne fordel oppstår mest sannsynlig ved salg til utenlandske aktører og bidrar derfor til det motsatte av å sikre nasjonal kontroll som skulle være en målsetting.
4. Det kan heller ikke være riktig å gi en tilfeldig, og i dag ukjent konsesjonær en lovbestemt evigvarende eierrettighet til 1/3 av vannkraftanlegget på hjemfallstidspunktet.
5. Kommunen stiller seg uforstående til at private konsesjonærer skal kunne oppnå ny konsesjon på 75 år fra lovens virkningstidspunkt. Dette vil være å forære disse private milliarder av fellesskapets kroner.
6. Kommunen mener også at saken fortjener en langt grundigere utredning i forhold til hvilken handlefrihet Norge har i forhold til EØS-avtalen.

Vedtak kommunestyret - 10.02.2005:

Rådmannens forslag vedtas enstemmig

Vedlegg:

- (T) NOU 2004:26 Hjemfall - Kapittel 1 Sammendrag
- (T) Hvem skal eie vannkrafta? Særmerknad fra LO, LVK og KS
- (T) Skriv av 29.12.04 fra KS – Hjelp til arbeidet med høring av forslag til endringer i reglene om hjemfall
- (U) NOU 2004:26 Hjemfall (Hele innstillingen ligger i saken til gjennomsyn)

Bakgrunn

EFTA Surveillance Authority (ESA) har reist spørsmål om hjemfallsreglene, slik de er utformet i dag er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og frie kapitalbevegelser.

På bakgrunn av kritikk over behandlingen av et tidligere forslag fra Olje – og energidepartementet om endring av regelverket, ble Hjemfallsutvalget nedsatt. Utvalgets innstilling er nå sendt på høring med frist 1. mars 2005.

Saksfremstilling

Innledning.

Saken er omfattende og komplisert. Når det gjelder å fremstille saken finner jeg det ikke riktigere enn å sammenfatte noen hovedpunkter her, men ellers vise til utredningen som er den egentlige saksfremstilling.

Dagens system.

Dagens regler skiller mellom offentlige og andre aktører idet de offentlige aktører (stat, fylkeskommune og kommune) har evigvarende konsesjoner, mens de øvrige (private) er undergitt reglene om at fall og reguleringer vederlagsfritt skal tilfalle det offentlige (i hovedsak staten, men opp til 1/3 til kommunene der anleggene ligger, minimum 1/8) etter 60 år.

Bakgrunnen for dagens system er at myndighetene for 100 år siden da norsk vannkraft ble bygget ut i stor stil så behovet for å forvalte naturressursene til beste for allmennheten. Dette ønsket man særlig fordi disse første utbyggingene var preget av privat og utenlandsk kapital og dette ga ikke sikkerhet for offentlig styring og kontroll.

Fra 1906 ble det innført konsesjonsplikt og fra 1909 ble hjemfallsretten innført i forhold til private verk.

Hjemfallsinstituttet ble senere supplert med regler om foregrepet hjemfall som innebærer at det er anledning til å la privat konsesjonær få fortsette ut over opprinnelig konsesjonstid der samfunnsøkonomisk hensyn begrunner dette.

Historisk har de offentlig eide kraftselskap i all hovedsak levert strøm til alminnelig forsyning mens de private har produsert kraft til egen kraftkrevende industri. Etter at ny energilov i 1990 medførte en markedsbasert omsetning, og markedet i Norge også er integrert i Norden og Europa, er kraftsektoren i dag preget av å være vanlig forretningsvirksomhet hvor også offentlige eiere stiller krav til lønnsomhet m.v.

I et slikt marked mener et samlet utvalg at ulike rammevilkår for aktørene kan svekke konkurransen og verdiskapingen i sektoren og hindre effektiv ressursbruk.

Mandatet – premisser for et fremtidig hjemfallsregime.

Mandatet stiller opp flere premisser for utvalgets vurderinger i valg av løsninger. Hensynet til langsiktig nasjonal handlefrihet, styring og kontroll er en hovedbegrunnelse for et robust hjemfallsinstitutt.

Hensynet til offentlige inntekter bør vektlegges, effektiv ressursbruk og hensynet til det rettslige rammeverket, herunder Norges internasjonale forpliktelser er også viktige premisser.

Vurdering av ulike modeller

Utvalget vurderer ulike modeller (herunder også avvikling selv om det er en premiss at hjemfallsinstituttet skal bestå), se sammendragets side 16 og 17.

Utvalgets forslag fremstår deretter med varierende flertalls- og mindretallsforslag som jeg oppsummerer kort i det følgende.

Hjemfallsvilkårets innhold

Flertallet vil at konsesjonæren ved hjemfall skal ha rett til en andel i det hjemfalte anlegg eller til andel av markedsverdi.

Blant flertallet er det ulikt syn på det konkrete innhold i en slik rettighet. Et flertall av flertallet foreslår at den som er konsesjonær på hjemfallstidspunktet, enten denne er offentlig eller private, skal beholde 1/3 av fall og kraftanlegg. Dersom særlige samfunnsmessige hensyn tilsier det kan staten imidlertid innløse også dette, men da mot full erstatning.

Et mindretall blant flertallet foreslår en modell med tradisjonelt hjemfall til staten med en kompensasjon til konsesjonæren på 20 % av det hjemfaldtes markedsverdi.

Mindretallet Felix, Lund og Nordlund, går prinsipalt inn for den såkalte **transaksjonsmodellen** som innebærer at dagens offentlige eiere beholder sine konsesjoner uavkortet så lenge de vil, med mindre bestemte transaksjoner skjer som vil utløse de nye reglene med hjemfall. Slike transaksjoner vil for eksempel være et salg av eierandeler. Da vil hjemfall skje 75/60 år etter kjøpet uansett om konsesjonæren da er offentlig eller privat.

Subsidiært går mindretallet inne for den såkalte **rettighetsmodellen** som innebærer at det innføres tidsbegrensede konsesjoner også for dagens offentlige eiere. Etter at den nyinnførte konsesjonsperioden på 75/60 år er over, skal disse ha en andel i det hjemfalte anlegg på 45%.

Eksisterende private konsesjoner

Flertallet går også inn for i sitt alternativ at nåværende private konsesjonærer på lovtidspunktet skal få fornyet konsesjon på 75 år på linje med den nye konsesjonstiden for offentlig eide anlegg.

Mindretallet på tre går imot dette og begrunner det med at dette i tilfelle vil være en overføring av milliardverdier fra staten til private som er unødvendig sett i relasjon til de forventninger private har hatt ved å begi seg inn i denne type virksomhet.

Konsesjonstiden lengde

Flertallet går inn for konsesjonsperioder på 75 år, mens mindretallet mener 60 år er passende.

Forholdet til EØS

Felix, Lund og Nordlund mener det er oppstått en uklar rettslig situasjon i forholdet mellom norsk rett og EØS-avtalen, og ber den norske stat avklare dette med ESA før endelig hjemfallsmodell velges.

Særlig viktig er dette sett i forhold til at den daværende regjering i forb.m. vedtakelsen av EØS-avtalen forsikret Stortinget om at konsesjonsreglene (herunder hjemfallsinstituttet) falt utenfor EØS-avtalens virkeområde da avtalen ble vedtatt i Stortinget.

Jeg viser også til mindretallet Storødegård som (på side 75) sier at dersom man ser bort fra Norges (eventuelle) folkerettslige forpliktelser taler de beste grunner for i det vesentlige å bevare dagens hjemfallsordning.

Forhold i Froland kommune

Det er ikke unaturlig å ta utgangspunkt i situasjonen for Froland kommune når saken skal behandles.

Kommunen eier 1,77% av Agder Energi. Denne andelen ble i forb.m. salgsprosessen satt til kr. 207 mill. for vår del pr. 2001. Ved salg ville det påløpe gevinstbeskatning i 2001.

Pareto Securities har på bakgrunn av at spørsmål om ytterligere salg er reist, utarbeidet fornyet verddivurdering som viser at verdien av vår andel i Agder energi nå er kr. 263 mill. (1,77% av 14,84 mrd.) Det er dessuten slik at en gevinst nå ikke lenger er skattbar.

Agder Energi eier anlegg i Froland kommune som i henhold til eiendomsskattetakseringen er verdsatt til kr. 159mill.

Det er ikke riktig å verdsette anleggene etter eiendomsskattetakstene som i denne sammenheng nok er for lave, men de gir en pekepinn.

Dersom vi forutsetter at vannkraftproduksjonsanleggene har en verdi på kr. 10 mrd. av de kr. 14,84 mrd. og legger flertallsforslaget til grunn, innebærer dette at vi mister kr. 177 mill. ved hjemfallet. På den annen side skal vi få beholde inntil 1/3 av verdien av de anleggene som ligger i vår kommune. Dette utgjør ca. kr. 53 mill. dersom vi får full uttelling. Dessuten skal vi beholde 1,77% av 1/3 av totalverdien av vannkraftproduksjonsanleggene. Dette utgjør kr. 33 mill. Nettovirkningen av dette er at staten har konfiskert kr. 91 mill. fra kommunen dersom dagens tall skulle gjelde også om 75/60 år.

Vurderinger

Rådmannens vurderinger sammenfaller med særmerknadene fra mindretallet Felix.Lund og Nordlund slik de fremkommer i vedlegget.

Rett utskrift:

Froland, 11.02.2005

Reidun Eikelid

e.f.

Sendes: Olje- og energidepartementet, postboks 8148 Dep., 0033 Oslo
Kommunenes Sentralforbund, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
LVK, postboks 471 Sentrum, 0105 Oslo